

מהדורת סיכומי גליון 27

סיכומי הדף - הידומי

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - רומח לאדם שחורע ואינו קוצר. פנחסין צ"ט

מסכת שבת קטז - קנא

פרק כל כתבי

דף קטז

איזה כתבי הקודש ניתן להציל מהדליקה למבוי שאינו מפולש?

תנ"ך, אפי' שאין קוראים ב'כתובים', ע' להלן (הטעם), אבל אם נכתבו בכל לשון: למ"ד דניחא לקרות בהן: מצילין אותם,

למ"ד דלא ניתנו לקרות בהן: לר"ה אין מצילין אותם, לר"ח מצילין אותם, ואם נכתבו בכתב שאינו מתקיים: אין מצילין (ורבה חשב בהו"א שמצילין),

ברכות וקמיעין, (אף שכתוב בהם שם השם), אין מצילין אותן, (ולכן הכותבם כשורף התורה) פרשת 'ויהי בנסוע ארון', אפי' חסרה (שארין בה 85 אותיות) מצילין, [יש בה שמות].

ס"ת חסר:

אם יש בו ללקט 85 אותיות, (וגם 'יגר שהדוא' מצטרף), מצילין אותו, לר"ה דווקא שהאותיות מכונסות לתוכו, ולר"ח אפי' שאותיות מפוזרות, (אבל תיבות מפוזרות לכו"ע מהני),

אם אין בו ללקט 85 אותיות, אין מצילין אותו. [פקע מיניה קדושת ס"ת].

גליונים של ס"ת:

של מטה ומעלה, ושבין פרשה לפרשה, ספק אי מצילין אותם, (אבל מטמאים את הידים, אגב הס"ת)

של מקום הכתב, הרי הוא קדוש ככתב, ואם נמחק הכתב, נתבטלה הקדושה,

של ס"ת שבלה, לא מצילין אותם,

ספרי תורה של מינים, לא מצילין אותם.

ספרי דבי אבידן (ויכוח הגלחים עם החכמים). ספק אי מצילין אותן.

האם כתבי קודש שנכתבו בכל לשון (למ"ד שלא ניתנו לקרות בהן) טעונים גניזה?

למשנתינו: כן, (ור"ח מוסיף שאף הרקבון שלהם טעון גניזה)

לר' יוסי וריב"י: מותר לאבדם ביד, (על שיקוע בקיר או תחת עריבה של טיט)

לרבי: מותר להניחם במקום התורפה עד שיתקלקלו מעצמם.

דף קטז

למה יש ב' גוונים הפוכים על פרשת ויהי בנסוע ארון.

לרשב"ג: כי עיקר מקומה בדגלים, ולא נכתבה כאן אלא להפסיק בין ב' הפורעניות,

לרבי: פרשה זו ס"ת בפנ"ע, וא"כ 'לפני ואחרי' הוי ס"ת בפנ"ע, וא"כ יש ז' ס"ת בתורה.

מה דין הס"ת והאזכרות שבו, שנכתבו ע"י מין (גרועים מע"ז)?

לר' יוסי: קודרם, והשאר שורף,

לר' טי: שורף הכל, [ק"ו משם השם שנמחק לעשות שלום, כ"ש זה שמטיל קנאה בין ה' לישראל]

רב הלך לבי אבידן ושמואל לא, [חשודים להרוג, כמו שקרה פעם], אבל לבית ע"ז אף אחד לא הלך.

אשתו של ר"א הוכיחה מין אחד, שהתייהר שלא לוקח שוחד, שהוא אכן קיבל.

מתי אין קוראים בכתובים, ולמה?

לת"ק: מפני ביטול בית המדרש, ולל"ק: לרב היינו דוקא בבית המדרש, ולשמואל היינו בכל מקום, אבל רק בזמן הדרשה, (אבל במנחה קראו בכתובים).

לחנניה: כדי שילמדו שק"ו שלא קוראים בשטרי הדיוטות, ולדידיה אפי' לאחר זמן הדרשה אסור. (וכן 'אמר' שמואל לפי הל"ב, אבל מודה דהלכה כת"ק).

מצילין תיק הספר עם הספר. ותיק התפילין עם התפילין, ואף על פי שיש בתוכן מעות.

כמה מפשיטים מן הפסח ב"ד ניסן שחל להיות בשבת?

לר"י: עד החזה, [איתעביד ליה צורך גבוה, שלא יהיו נימין על האמורים]

לחכמים: את כולו בחתיכות דקות. [כל פעל ה' למעוהו; לר"י שלא יסריח, (אבל ביום שיש בו רוח צפונית ל"צ) לרבא שלא יהיה מוטל בביוון (אבל אם מונח על שולחן זב ל"צ)] [וחכמים הוכיחו כדבריהם, מהא דמצילין תיק עם הספר, אף שאין צורך לספר, ה"ג נפשיט את כל העור, (שיש בוה רק איסור דרבנן שמפשיט בחתיכות דקות [ואין דרך הפשט בכך]).

דף קיז

בכמה הכשר מבוי?

לב"ש: ג' מחיצות ולחי קורה, לב"ה: ג' מחיצות עם או לחי או קורה,

לר"א: ג' מחיצות עם ב' לחיים. לר"י: ב' מחיצות, עם או ב' קורות או ב' לחיים.

להיכן מצילין הספר והתפילין?

לר"ח: לת"ק: ג' מחיצות וב' לחיין, לב"ב: ג' מחיצות ולחי א' (אליבא דר"א, ולב"ב הקילו בס"ת)

לרבה: לת"ק: ב' מחיצות וב' לחיין, לב"ב: ב' מחיצות ולחי א', (אליבא דר"י, ולב"ב הקילו בס"ת).

לרב אשי: לת"ק: ג' מחיצות ולחי א', לב"ב: ג' מחיצות בלא לחי, (אפילו לר"א, לכו"ע הקילו בס"ת).

נשברה לו חבית בראש גגו - מביא כלי ומניח תחתיה, ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט, כלי אחר ויצרף. [גזירה שמא יביא כלי דרך רשות הרבים], נודמן לו אורחין, מזמינם ורק אח"כ, - מביא כלי אחר וקולט, ולריבר"י: אפשר להערים.

אותו ואת בנו שנפלו לבור

לרבי אליעזר: מעלה רק את הראשון לשוחטו, והשני עושה לו פרנסה במקומו, (אפשר בפרנסה).

לרבי יהושע: מעלין את הראשון לשוחטו, ואינו שוחטו, ומערים ומעלה את השני. (צער בע"ח).

הציל פת נקיה אין מציל פת, פת קיבר [אינו זקוק], אבל הפך מותר.

מצילין מיום הכפורים לשבת, ולא הפוך, ואפי' משבת לשבת הבאה, אסור.

שכה פת בתנור וקידש עליו היום - מצילין ג' סעודות ע"י סכין (ולא ע"י מרדה, ואף שאין בוה משום מלאכה, מ"מ כמה דאפשר לשנויי משנינן), ואומר לאחרים באו והצילו לכם.

יש להשכים להכנות שבת, [ויכינו את אשר יביאו (מיד בבוקר)]

חייב אדם לבצוע על שתי ככרות, [לחם משנה] ולחתוך אחת מהם, פרוסה המספקת לו לסועדה, (ואי"ו רעבתנות, משום דאינו עושה כן בכל יום),

עדיף לברך המוציא על לחם של עירוב [הואיל ונעשה בו מצוה אחת, יעשה בו עוד מצוה]

כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת?

לחכמים: (משנתינו) שלש, לרבי חידקא: ארבע. [היום' כתוב ג"פ בפסוק, ולרבי חידקא היינו מלבד סעודת הלילה]

דף קיח

מתי וכמה יכול עני מקבל סעודות מן התמחוי או מן הקופה?

אם אין לו ב' סעודות לאותו יום, נוטל מן התמחוי, אבל אם יש לו י"ד סעודות, עדיף שיאכל רק ב' סעודות בשבת, מאשר לקבל מן הקופה, (עשה שבתך חול),

וכשעובר בעיר ונותנים לו מן הקופה, נותנים ג' סעודות לשבת, ולרבי חידקא יאכל את הסעודה שהביא איתו כסעודה ד' של שבת, ונוסיף לו סעודה לדרך חזור. (וכן צריך לתת לו מיטה וסדין לישון).

מה מותר להדיח בשבת?

כל כלי אכילה, בתנאי שיהיה צורך, ולכן הקערות מדיחין רק צהרים ותו לא, אבל כוסות וכדו' יכול להדיח תמיד, כי תמיד יכן שיצטרך (אין קבע לשתיה).

במה זוכה מי שמקיים שלש סעודות בשבת?

ניצול משלש פורעניות: מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנם, וממלחמת גוג ומגוג.

מה זוכה האדם שמענג את השבת?

נותנין לו נחלה בלי מצרים, ניצול משעבוד גליות, נותנין לו משאלות לבו.

במה מענגים את השבת?

בתבשיל של תרדין, ודגים גדולים, וראשי שומין, ואם א"א לו סגי כסא דהרסנא.

מה זוכה מי שמשמר שבת כהלכתו?

אפילו עובד ע"ז, מוחלין לו, ואם שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון, (כי עמלק לא היה מתחיל), ואם שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן - מיד נגאלים.

במה רצה ר' יוסי לזכות?

לקיים ג' סעודות, לומר כל יום פסוקי דומרה (הללו את ה' מן השמים הללו אל בקדשו), להתפלל בנה"ח ובשקיעה (ייראו עם השמש), למות מחולי מעיים (שייסורים אלה מכפרים), ולמות בדרך מצוה, להכניס שבת מוקדם כבטבריה ולהוציאו מאוחר כבציפורי, להיות ממושבי בית המדרש ולא ממעמדיו, להיות גבאי צדקה ולא ממחלקיה, להיות נחשד ואין בו.

להצלחת התורם ברוחניות ובגשמיות

בעל ה' פעמים ושנה וזכה לה' בנים זכרים ת"ח, קרא לאשתו 'בית', ולשורו 'שדי', לא נסתכל במילתו, לא ראו קורות ביתו אימרי חלוקו, לא עבר על דברי חבריו, לא אמר דבר על אדם וחזר בו בפניו, (ורבי לא הכניס כלל ידו תחת אבנטו, לכך נקרא 'רבינו הקדוש')

על מה ביקשו האמוראים שבר?

קיום ג' סעודות, עיון תפילה, שלא הלכו ד"א בגילוי ראש, מצוות תפילין, ציצית, (שלא הלכו כלל בלעדיהם), עשו סעודה על סיום של התלמידים, הפכו בזכות ת"ח בדין, (ומר בר ר"א לא היה דן כלל ת"ח כי היה מחשיבים כגופו),

דף קיט

קבלת שבת

מתלבשים ואומרים: 'בואו ונצא לקראת שבת המלכה' או 'בואי כלה בואי כלה'.

הכנות שבת של האמוראים

מכין ג' סאין ריקים, קונה בשר מי"ג טבחים לטעום מן המובחר שבהם, נופח אש, לובש בגדים שחורים להכנות (שלא לכללך את בגדיו), מולח ראש הבהמה או ראש הדג, מדליק נרות, עושה פתילות, חותך תרדיון, חותך עצים, מדליק עצים, יוצא ונכנס להביא את הדברים.

אגדות על מעלת כבוד השבת

'יוסף מוקיר שבת', זכה למצוא את המרגלית - של שכנו העשיר - בדג שקנה סמוך לשבת. רק מי ששומר שבת זוכה שריח תבשיליו נודפים.

במה זכו העשירים?

שבא"י: בגלל שמעשרים, [עשר תעשר, עשר כדי שתתעשר] **שבבבל**: מכבדין את התורה.

שבשאר ארצות: מכבדין את השבת. (כהקצב שהיה מייחד כל בהמה יפה לשבת, וזכה לעשירות מופלגת)

מכבדים את יום הכפורים, בכסות נקיה, [ולקדוש ה', מכובד]

מהו הכבוד שבת?

מי שדרכו להקדים סעודתו, יאחרנה. [לאכול לתאבון] (שמואל). **מי** שדרכו לאחרה, יקדימנה. (רב), (וגם רב ששת היה דואג שהתלמידים לא יאחרו) (עי' תוס')

האומר 'ויכלו' בע"ש, נעשה שותף (בדיבור כמעשה) עם הקב"ה בבריאה, [ויכלו לשון רבים], וכן זוכה למלאכי השרת שילוו אותו. (וכ"א ב' מלאכי השרת מלווים אותו בליל שבת, א' טוב וא' רע)

צריך לסדר את שולחנו בע"ש ובמוצ"ש אפי' לאכול כזית, וכן צריך לייחד מאכל לכבוד סעודה מוצ"ש.

חמין ופת חמה במוצאי שבת - מלוגמא.

העונה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוונתו - קורעין לו גזר דינו \ אפי' יש בו עבודה זרה - מוחלין לו, **והעונה** 'אמן' (אל מלך נאמן) בכל כוונתו - פותחין לו שערין עדן, **במקום** שיש חילול שבת, דליקה מצויה.

על מה חרבה ירושלים?

חילולו בה את השבת, ביטולו קריאת שמע שחרית וערבית, ביטולו בה תינוקות של בית רבן, לא היה להם בושט פנים זה מזה, הושוו קטן וגדול, (להחניף להם), לא הוכיחו זה את זה, ביוז בה תלמידי חכמים, (והמבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו), פסקו ממנה אנשי אמנה במשא ומתן, (אבל היו אנשי אמנה בתורה, שלא אמרו 'ידעתי ושכחתי').

אל תגעו במשיחי: אלו תינוקות של בית רבן, (שהעולם מתקיים על הבל פיהם, שאין בו חטא, ואפי' לבנות ביהמ"ק לא מבטלים אותם, ועיר שאין בה מהם נחרבת, י"א כליל וי"א שנשאר משהוא) **ובנביאי אל תרעו**: אלו תלמידי חכמים.

דף קכ

כמה אוכל מותר להציל?

מצילין בסל אחד אפי' מאה ככרות (אפי' שצריך לאוספם בבית, דלא כדסבר רב חסדא בהו"א),

אבל בכמה סלים רק עד ג' סעודות, **ולרב חידקא** עד ד', (לפי כמה סעודות נשאר לו) [מתוך שהוא בהול יבוא לכבות], **וי"א** דלאותה חצר שבה הדליקה מותר להציל כמה דבעי אפי' בכמה סלים.

כמה בגדים מותר להציל?

לת"ק: כל כלי תשמישו, (ויכול ללבוש ולהחזיר וללבוש כל היום) **לרבי יוסי**: שמנה עשר כלים, (מה שהדאם זקוק)

מותר לומר לאחריים: 'בואו והצילו לכם אוכל'. (דהוא לא יכול להציל אלא ג' סעודות), **ובבגדים** ואמר להם: בואו והצילו עמי. (שיכול הוא להציל הרבה ע"י פשיטה ולבישה), **ואם** היו 'ירא שמים' גוברים ממנו שכרם. [שיודעים שאין כאן שכר שבת, דלא ע"ד כן שכר אותם]

להיכן מצילין האוכל והבגדים?

לת"ק: לחצר המעורבת, **לבן בתירא**: אף לשאינה מעורבת.

לכו"ע 'גרם כיבוי' מותר [לא תעשו כל מלאכה, הא גרמא שרי]

לת"ק: **לכן** מותר לגרום כיבוי לאש ע"י כלים חרס חדשים מלאים מים שישתברו ע"י האש, **ולשיטתם** גם טלית שאחזו בה האור מצ"א - נותנין עליה מים מצ"א, או פושטה ומתכסה בה, וכן לס"ת שאחזו בו האור. **לר"י**: למעשה אוסר לגרום כיבוי, [מתוך שהוא בהול יבוא לכבות בידים], **ואין** להפסיק האש אלא בכלים ריקים, או כלים מלאים שלא משתברים (כגון: כלי מתכות \ כלי כפר שיהיו או כפר חנניה),

נר שנשכח (כדי לא יהיה בסיס) על גבי טבלא - מנער את הטבלה והיא נופלת, ואם כותה - ככתה.

האם מותר לפתוח דלת שער מאחוריה?

להתנא: מותר, **לרב**: אסור [פס"ר]

האם מותר לפתוח דלת כנגד מדורה בשבת?

ברוח שאינה מצויה: ודאי אסור [פס"ר]

ברוח מצויה: לרב יהודה: מותר, [לא גזרו אטו רוח מצויה], **לאביי** אסור [גזרו]

לכו"ע 'גרם מחיקת השם' מותר [לא תעשו כן לה', הא גרמא שרי]

אם כתוב שם על בשרו ויש לו גמי ודאי שחייב להשים הגמי, [שלא לעמוד ערום בפני ה'], **אם** אין לו גמי, **לת"ק**: אסור לטבול בלי [יכול לדחות את הטבילה, כי טבילה בזמנה לאו מצוה (וכן סבר ריב"ז)] **לר"י**: מותר לטבול בלי, [אינו יכול לדחות את הטבילה, כי טבילה בזמנה מצוה]

דף קכא

מה ההבדל בין נכרי שבא לכבות לבין קטן?

נכרי שבא לכבות, 'לדעתא דנפשיה קעביד', ולכן אי"צ לומר אל תכבה, **ומותר** גם לומר לו כל המכבה אינו מפסיד, **אבל** 'כבה' אסור לומר לו. **אבל** קטן שבא לכבות ע"ד אביו הוא עושה, ולכן אין מניחים אותו לכבות, [שביתתו עליהן].

יוסף בן סימאי לא הניח לגויים לכבות דליקתו (אף שהיה מותר), וירדו גשמים וכיבו את האש

כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחז בקורה,

איזה צוואה צריך לכסות ואיזה מותר לטלטל?

צוואה של תרנגולים: **אם** נמצאת באשפה שבחצר מכסה אותה מפני הקטן, **אם** בחצר או בבית מותר לטלטל אותה בעצמה מדין גרף של רעי,

צוואה של קטן: מותרת בטלטול מפני שהיא ראויה לכלבים (ואינו נולד כי היא עתידה לבוא),

האם מותר לצוד עקרב שלא תישך?

לר"ש (משנתנינו): מותר,

לר"י: אסור, וכן סבר ריב"ז.

איזה מזיקים מותר להרוג ומתי?

רצים אחריו: לכו"ע מותר להורגם,

לא רצים אחריו: לר"ש רק החמשה המנויים, (זבוב של מצרים, וצירעה שבנינוה, ועקרב שבחדייב, ונחש שבא"י, וכלב שוטה). **ולר"י** הכל אסור. [מלשאל"ג חייב]

מהו להרוג נחשים ועקרבים (שלא רצים אחריו) בשבת? (עי' תוס')

להתנא לפי החסידים: אין רוחם נוחה הימנו.

לרבא בר"ה: מותר. (ואין רוח חכמים נוחה בחסידים הנ"ל)

לרב הונא: אסור,

לר' ינאי: גם צירעה מותר, וכ"ש נחש ועקרב, **אכן** יתכן דאינו מותר אלא לפי תומו.

לרב ששת: נחש (ולרב קטינא: עקרב) דורסו לפי תומו [אינו מתכוון הוי דרבנן, והיתירו גם לר"י, רש"י].

נזדמנו לו נחשים ועקרבים שנישופים בו, הרגן - בידוע שנזדמנו לו להורגן, לא הרגן - בידוע שנזדמנו להורגו, ונעשה לו נס מן השמים.

רוק דורסו לפי תומו. [משום מיאוס התירו דבר שאינו מתכוון, אפי' לר"י]